

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
WOUW

4-'94

Het kasteel van Wouw

In "De Grondwet" hebben in de loop van de jaren regelmatig artikelen gestaan die iets te maken hadden met het Wouwse kasteel. Zo was er het verhaal over de vondst van een gouden munt in 1894. Wie dat verhaal nog eens na wil lezen doet er goed aan tijdschrift vier van de jaargang 1989 nog eens ter hand te nemen. In de twintiger jaren schreef J.T. Boekholt in de voorloper van het "Brabants Nieuwsblad" onderstaand verhaal. Of het op waarheid berust laten we even in het midden, maar we hebben er zo onze twijfels over.

"De opmerkelijke wandelaar die zich op weg van Wouw naar Moerstraten bevindt, zal halverwege eerstgenoemde plaats en de buurtschap "de Hazelaar" ter rechterzijde van de weg, een paar honderd meter het land in, een blok grauwe steen ontwaren. Het stuk land, waarop deze steenblok zich bevindt, zal wel altijd gedoemd zijn weiland te blijven, daar de geweldige fundamenteën die zich daar bevinden, omploegen onmogelijk maken. Mensen uit de buurt daar, vertellen gaarne van de geweldige dikte der muren der boerderij die daar eens stond en de solide, dikke eikenhouten balken, die voor de dag kwamen bij de afbraak van de hoeve, nu een kwart eeuw geleden. Die hoeve van toen en de klomp steen van thans, vormden en vormen nu de bovengrondse overblijfselen van het eens zo trotse en sterke kasteel van Wouw.

Historie

Het eens vermaarde kasteel van Wouw werd gebouwd voor de Heren van Bergen. In tegenstelling toch met Roosendaal, dat behoorde tot de Baronie van Breda, behoorde Wouw tot het Markiezaat van Bergen op Zoom.

Tijdens de, in onze historie zo bekende 80-jarige oorlog, was het bezit van het kasteel voor de Nederlanders, zowel als voor de Spanjaarden,

van het grootste gewicht, zowel door zijn ligging nabij de belangrijke vesting Bergen op Zoom, welke vesting ook tijdelijk in het bezit is geweest der Spaanse troepen, als door zijn ligging aan de Schelde, waarover toen zowel koopvaardij- als oorlogsschepen, de verbinding onderhielden tussen de twee belangrijke en rijke gewesten: Holland en Zeeland.

Beide partijen streefden dus naar het bezit van de sterkte, en zo zien we er nu eens Spaanse, dan weer een Nederlandse, ook wel "Staatse" bezetting.

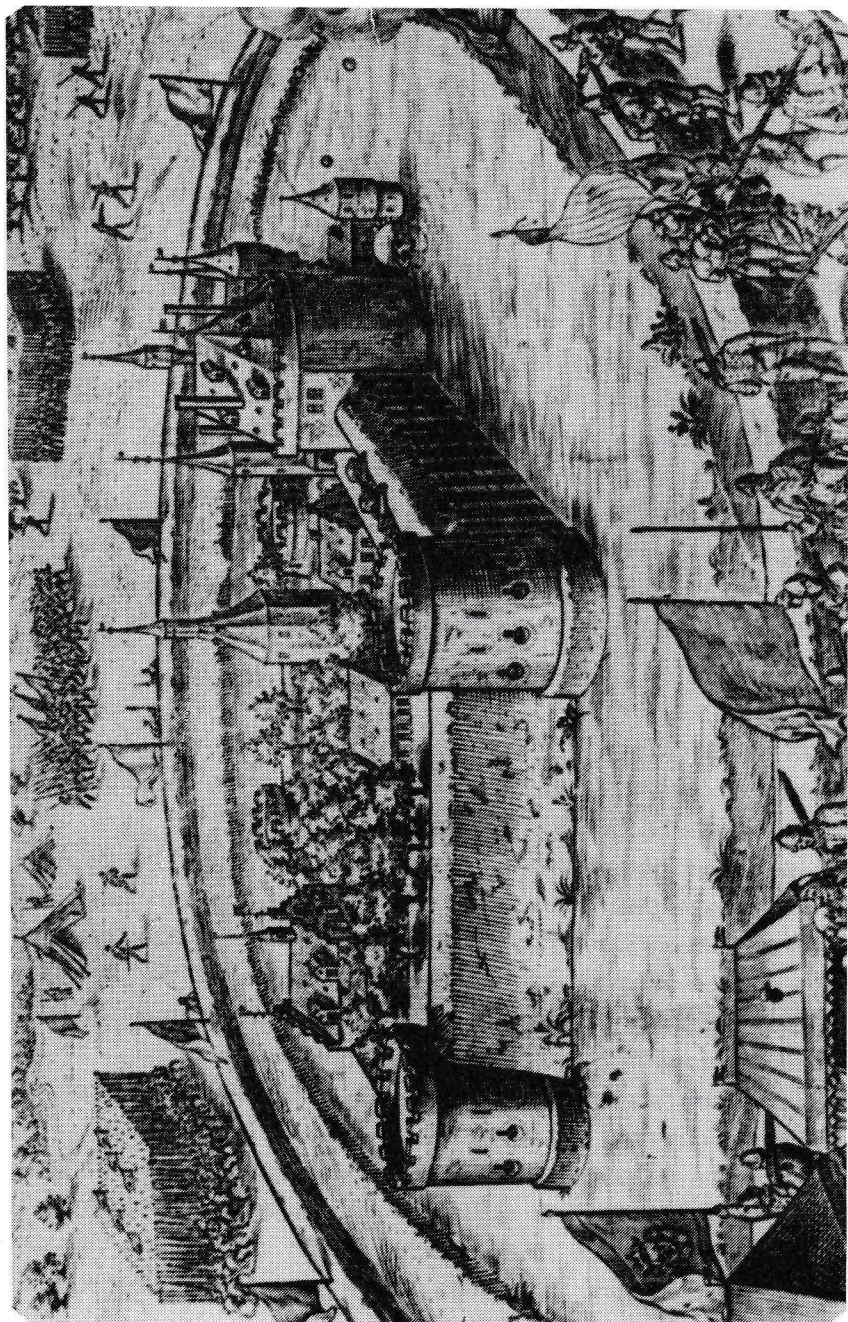
In 1581, hetzelfde jaar, waarin de vrijheidzoekende Nederlanders, koning Philips van Spanje, als Heer der Nederlanden afzwoeren, leverde Jan van Withem, Heer van Wouw, het kasteel de Spanjaarden in handen, maar reeds twee jaar later werd het door de maarschalk van Biron, voor de Nederlanden heroverd en kreeg het dus weer een Staatse bezetting. Het werd nu geducht versterkt, waardoor de Spanjaarden er niet in slaagden het terug te nemen. Slechts vier jaar bleef het Staats: den 17de januari 1587, verkocht de bevelhebber het verraderlijk aan de Spaanse landvoogd, de hertog van Parma, voor tien duizend gulden, een in die tijd zeer belangrijke som.

Verval

Nadien raakte het kasteel in verval en vestigde zich erop een roversbende die de schrik werd van het platteland en eveneens veel schade toebreacht aan de scheepvaart tussen Holland en Zeeland.

Toen de klachten hierover steeds vaker inkwamen en de rovers steeds driester optraden, trok de veldheer Prins Maurits, op last van de Staten Generaal, er met een klein leger heen in 1606, joeg de rovers er uiteen, deed de vestingwerken slopen en schonk de bezitting aan zijn neef, Graaf Herman van Bergen, onder voorwaarde, dat deze een volstreekte onzijdigheid in acht zou nemen.

In de daaropvolgende jaren deden allerlei griezelige geschiedenissen omtrent de ruïne, de omwonenden vast het bloed in de aderen stollen.

Een afbeelding van het kasteel van Wouw tijdens het beleg van 1583. (Afbeelding collectie Vierschaer)

Zij, die in de late avond voorbij de ruïne waren gekomen, hadden duidelijk gekreun en smeekbeden om hulp uit de verwoeste gebouwen gehoord, anderen hadden gedaanten over het vroegere binnenplein zien lopen achter elkaar, met een brandende kaars in de hand, weer anderen hadden licht zien branden in de overeind gebleven torens en kettingen horen rammelen.

En allengs durfde zich niemand meer 's avonds in de nabijheid van het kasteel te wagen.

Juist in die dagen nu, keerde een jonge man uit Moerstraten, die in het leger van Prins Maurits had gediend, bij zijn familie terug. Tijdens de lange winteravonden vertelde hij, met familie en vrienden bij de vlam-mende haard gezeten, allerlei verhalen uit zijn krijgsmansleven, waarbij hij dan hoog opgaf van zijn eigen dapperheid.

Hem werden toen ook de wonderlijke verhalen meegedeeld over het kasteel van Wouw. De jonge overmoedige kerel lachte schamper om die verhalen en hij nam aan, een ganse nacht in de ruïne door te brengen.

Spook

Zo trok hij er op een avond, bij het vallen der duisternis heen, tot in de nabijheid begeleid door enige kameraden.

Toen hij bij het betreden der ruïne begroet werd door het scherpe gekras van een paar uilen, wat koude rillingen over zijn rug deed trekken en hem uit allerlei hoeken en gaten verwilderde katten met hun gloeiende ogen aanstaarden, begon zijn moed toch wel een beetje te wankelen. Toch bleef hij en zette zich in een hoek van een der verlaten torenkamers terwijl hij zijn wapens naast zich neerlegde.

Zo werd het middernacht. Duidelijk hoorde de wachter de twaalf slagen van een torenklok door de nacht trillen.

Nauwelijks was de laatste slag gevallen of tot zijn ontzetting kreeg hij het gevoel dat hij niet meer alleen was en even later werd de ruimte, waarin hij zich bevond, zwak verlicht, zonder dat hij kon nagaan, vanwaar het licht kwam. In angstige spanning wachtte hij, en ziet, toen

hij even de ogen sloot om zich te overtuigen dat hij niet droomde, en ze weer opende, zag hij voor zich een vuur, waarboven een pan. Aan de ene zijde stond een pot met beslagen meel, aan de andere kant een mand.

Door een onweerspannige macht gedreven, naderde hij het vuur en begon met de houten lepel, die in de pot was, deeg in de pan te doen. Doch hoe groot was zijn schrik, toen uit het meel een menselijk been werd.

Snel gooide hij het in de mand, deed opnieuw beslag in de pan en daaruit werd weer een been, een volgend baksel werd een arm, en zo ging het verder, tot hij, toen hij zijn laatste baksel in de mand gooide, alle delen van een menselijk lichaam bij elkaar had. Toen kwam er beweging in de mand, de delen werden tot één en voor hem verrees een man!!!

Half verlamd van schrik staarde hij de vreemde aan, vooral toen deze hem beduidde, dat hij hem voor moest gaan naar buiten. Maar hij begreep goed, dat dat zijn dood zou betekenen. Hij deed dus of hij vóór ging, maar bij de deuropening gekomen, ging hij terzijde en duwde onverwachts de vreemde voor zich uit, zodat deze eerst naar buiten kwam. En meteen was de vreemde verdwenen ook!!!

Doordat hij de vreemde had laten vóórgaan, bracht hij er het levend af en kon hij ongestoord vertrekken, wat hij dan ook deed, lopende dat het "ammel smoorde".....

Omstreeks 1740 waren van het kasteel nog enige ronde torens over, er waren toen ook nog twee boerderijen bij. Ook hield de opper-jager-meester van de Markies van Bergen er gewoonlijk verblijf.

Verondersteld wordt, dat het kasteel met de vestingwerken van Bergen op Zoom verbonden was door een onderaardse gang.

Wanneer een voertuig over de Moerstraatse Steenweg daar rijdt, klinkt het op een plaats hol. De vermeende toegang tot die tunnel werd echter dicht geworpen.

Gelezen in "De Grondwet" uit de twintiger jaren.

J.J.C.Buijsen

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.